

Alltid hos dig

MARIA ERNESTAM

Alltid hos dig

Forum

Tidigare utgivning

Caipirinha med Döden (2005)

Busters öron (2006)

Kleopatras kam (2007)

Bokförlaget Forum, Box 3159, 103 63 Stockholm
www.forum.se

Copyright © Maria Ernestam 2008

Svensk utgåva enligt avtal med Bengt Nordin Agency

Omslagsbild © Sandra Qvist

Omslagsdesign Johan Pettersson

Satt hos Ljungbergs sätter i Köping

med Berling 10,5/13,5

Tryckt 2008 hos ScandBook AB i Falun

ISBN 978-91-37-13337-9

”En stor spillra verkade vara på väg precis mot mitt huvud och instinktivt dök jag för att undvika att bli träffad och stannade under ytan så länge jag kunde, och sedan kom jag upp igen och bakom mig hörde jag ljudet av framrusande vatten, som såg ut som när bränningarna bryts mot stranden, och jag insåg att det var baksugget eller svallvågen från skeppet som precis hade sjunkit. Jag hann knappt fylla lungorna med luft innan den sköljde över mig. Jag kände att det var meningslöst att kämpa emot, så jag slappnade av för ett ögonblick eller två, sedan började jag simma, men jag märkte att det var lönlöst och sa till mig själv: ”Vad är det för mening med att kämpa, det är ute med dig”, och jag slutade faktiskt försöka nå vattenytan när jag tyckte mig höra en svag röst säga: ”Kom igen.”

Ernest Francis, underofficer på brittiska slagkryssaren *Queen Mary*

PROLOG

När månen vandrar på fästet blå, sjöng far för mig. Nu ser jag månskivan i gardinens glipa, men den har slutat vandra och stirrar i stället på mig och talar om att det är natt. Jag hör fars röst inom mig och känner hans hand i min. Jag är alltid hos dig. Om du låter mig.

Mina tankar driver omkring och jag vet inte längre vad som är verklighet och vad som är dröm.

Men månen drar till sig vattnet och jag ser inom mig hur havet rör sig fram och tillbaka, hur det smeker klippan så som kvinnan smeker mannen och mannen kvinnan. Plötsligt är han där, han som väntar och som jag aldrig glömde, trots att jag låtsades. Jag känner värmen i min kropp, den kropp som en gång var jag, så obegripligt när jag ser det som blev kvar.

Jag anar hans händer om min midja och där är musiken igen och en dans trots att jag inte får. Nu för han mig runt, ett, två, tre, och det snurrar och jag tappar andan och fotfästet och han kysser mig ...

Vatten. Jag måste ha vatten.

Jag virvlar runt bland minnena. Nu är jag i rummet där jag först mötte henne. Hon som ser ut som jag men har ett märke, som om naturen hade retats med henne. Snart kommer hon, jag vet att hon kommer, och hon ska hålla min hand så som jag höll fars när ljuset släcktes.

Jag fryser och det gör lite ont, måste vända mig, drar täcket tätare omkring mig. Sedan hör jag ett skratt och mina ögon fylls av tårar.

Jag älskade. Det kan ingen ta ifrån mig.

Inte ens havet som gömde och kastade upp det som människor förintat, dessa böljor som tog emot det jag älskade mest. Jag känner hur vågorna sluter sig om mig och jag vill och vill inte men inser att allt snart är förbi.

Tiden är inne. Fädernas missgärningar ska hemsöka dig, sägs det, men det tror jag inte på.

Om det är några missgärningar som hemsöker en så är det de egna.

KAPITEL ETT

2005

Fotografierna som låg spridda framför henne borde få fina recensioner. Hon hade lagt ned mycket tid på dem och ansträngt sig för att hitta de motiv hon tyckte passade för utställningens rubrik. Förändring.

Temat var egentligen banalt, men just därför en utmaning. Hon tyckte om utmaningar när hon hade klarat av dem. I början kunde de sätta sig i axlarna eller i magen. Men hon skulle aldrig säga nej. Innerst inne visste hon att hon hade förmågan att hitta det unika, det som berörde människor och i bästa fall fick dem att känna lite mer än de brukade.

Hur många dagar hade hon tillbringat hos cirkusen? Många, men tid hade ingen betydelse när det gällde att fånga den verklighet hon kunde se i sökaren. Hennes egen verklighet. Det hon valde att fotografera skulle alltid finnas kvar. Den tanken brukade göra henne lugn och få henne att känna att det hon gjorde var meningsfullt.

Hon tog upp det översta fotografiet. Akrobaten hade kallat sig något fint men hette egentligen Barbara och kom från östra Tyskland. Hon hade sett ung och kraftfull ut då hon balanserade på en spänd lina strax under tälttaket. Kameran hade hittat den andra verkligheten. Fotografiet avslöjade en kvinna i vars ansikte sminket hade lagt sig i rynkorna och gjort dem ännu djupare. Läppstiftet flöt ut i mungiporna och ögonfransarna klibbade ihop sig till klumpiga känselspröt. Efter några veckor och många glas vin hade Barbara erkänt att det bara blev värre med åren. Hon hade berättat om den gränslösa panik hon kände inför varje föreställning och att skräcken för att falla nästan hade blivit en önskan.

”Så att det tar slut någon gång. Förstår du, Inga? Det här djävla livet.”

Inga hade varit varsamt professionell och avvaktat rätt ögonblick. Slutligen hade hon kunnat trycka av. Om Barbara någon

gång föll från linan skulle alla som såg bilden inse hur rädd den utåt sett så modiga akrobaten hade varit för att just det skulle hända. Att hon skulle tappa kontrollen.

Hade det varit möjligt att lätta upp desperationen i ögonen? Fördjupa skuggorna över de vulgärpudrade kinderna? Visst, men det här var fullt acceptabelt. Hennes Leica, som lät henne se motivet i sökaren också under den bråkdelen av en sekund då bilden exponerades, hade levererat det hon ville ha. Närvaro och precision i perfekt förening. Den ljusstarka optiken med det kristallklara glaset utan föroreningar. Hon skulle bara acceptera krökningar i bildkanten om de var resultatet av ett medvetet val, och det gav önskat resultat.

Tålmod och erfarenhet hade bidragit. Noggrannhet. Hon försökte alltid erbjuda mer än förväntat och det tog mycket kraft. Men det var svårt att godta det som var "tillräckligt bra" och göra "det duger" till en dygd. Trots att hon visste att hon borde göra det ibland för att skona sig.

"Vill du ha något att dricka?" Izabella, ägaren till galleriet, hade rest sig. Hennes snävt skurna byxor gjorde det omöjligt att föreställa sig att hon snart skulle fylla sjuttio år. Inga betraktade rynkorna i Izabellas ansikte. De var väsensskilda från Barbaras. Izabellas kom från skratt och självförtroende, Barbaras från förtvivlan och leda.

"Gärna, tack."

Den avancerade espressomaskinen var ännu ett skäl till att det alltid var trevligt att ställa ut på Izabellas galleri, och när hon blev serverad ett ångande glas kaffe släppte spänningen i nacken lite grann. Hon satte försiktigt ned det för att inte skada fotografierna och letade fram den bild hon kanske var mest tillfreds med. Från en kulle hade hon fångat hur den sista föreställningen på orten närmade sig finalen, alltmedan den personal som inte visade upp sig i manegen packade ihop bakom scenen och förberedde avresan. När sista lampan slocknade och publiken gick ut genom den främre öppningen fanns knappt den bakre kvar.

Hon vände sig mot Izabella.

"Det här är förändring. Och ändå inte. En cirkus byggs upp och

monteras ned. Den drar vidare. Men den ser nästan likadan ut som den gjorde för flera hundra år sedan. Alltså lever den på förändring men förändras aldrig. Därför har jag tänkt att den här bilden kunde passa på inbjudan till vernissagen. Om du håller med mig. Barbara, akrobaten på linan, skulle kunna hänga på stora väggen. Jag kan dra upp bilderna i den storlek du vill ha dem.” Kunde hon förmedla hur genialiskt det här var?

Izabella böjde sig fram och bläddrade bland bilderna. Hon brukade vara snabb i sina beslut och Inga räknade med att vara färdig här på någon timme. Därefter tänkte hon åka hem och arbeta resten av eftermiddagen och kvällen. Mårten skulle ändå inte komma hem förrän om två dagar och hon kunde lika gärna sortera undan några högar för att ha mer tid över när han kom tillbaka. Hon längtade efter att visa honom de färdiga bilderna. Ingen kunde ge så goda råd som han, med en uppriktig önskan om att det skulle gå bra för henne, vilket gjorde att kritiken alltid var befogad och aldrig ämnad att skada eller undergräva.

Hon skakade på huvudet, plötsligt medveten om att Izabella hade sagt något.

”Förlåt, jag hörde inte. Vad ...?”

”Jo, jag sa att du är fantastiskt skicklig, Inga. Du är otrolig på att fånga människor och deras känslor. För att inte tala om dina tekniska kunskaper. Du är perfekt. Det är kanske därför som de här bilderna ... de säger mig ingenting.”

”Jaså.”

Svaret kom som en reflex och hon kände hur ett otäckt lugn spred sig i kroppen.

”Det kan bero på flera saker. Bilderna är som sagt perfekta. Ångesten är tydlig och idén att välja en cirkus är naturligtvis lysande. Ändå känns det som om vi inte får lära känna dem vi tittar på. Ett avbildande av kroppar, utmärkta för ändamålet, men de berör mig inte riktigt.”

Izabella sträckte fram handen och försökte lägga den på hennes arm. Inga drog sig undan och sökte skydd i kaffeglasets. Hon drack för att slippa visa de röda fläckar hon hade fått i ansiktet. Hon kunde inte se dem, men hon kände dem. Tyckte Izabella att hon

utnyttjade personerna hon fotograferade?

”Jag menar inte att låta negativ. Jag tänker på dina kunskaper och din energi. Inte det medmänskliga. Du är en av de mest godhjärtade människor jag känner.”

”Men du tycker inte att fotografierna kan användas? Eller vill du bara att jag ska ändra något?”

Izabella svarade inte utan reste sig och gick ut i det bakre rummet. När hon kom tillbaka hade hon med sig en ny bunt fotografier. Varsamt plockade hon ihop bilderna på bordet. Sedan bredde hon ut de andra.

Det måste vara ett skämt. Fotografierna var så enkla att de verkade tagna av någon som precis hade fått sin första kamera. De föreställde skrattande och gråtande människor, barn och vuxna, ibland suddiga, ibland avklippta, i planlöst fångade ögonblick. Fragment av barndop, skolavslutningar, bröllop och begravningar. En baby som lades i en gammal kvinnas armar. En man som tände ett gravljus.

”Vad tycker du?” Izabella lät uppriktigt intresserad.

Inte kritisera, som för att kompensera besvikelsen.

”De är bra. Riktigt bra. Och jag vill inte på något sätt låta missunnsam när jag säger att de kunde ha varit ännu bättre om man hade lagt ned mer tid. På ljussättningen, till exempel. Men motiven är spännande. Skolavslutningar och bröllop innebär verkligen förändringar. Den här fotografen är duktig och originell.”

Izabella lade handen om den sten hon hade hängande runt halsen.

”Den här fotografen är inte hälften så duktig som du. Du är fantastiskt skicklig, precis som jag sa, och jag tvivlar inte ett ögonblick på att du en dag kommer att anses som en av Sveriges främsta fotografer. Men ibland kan perfektionism vara lite tråkig. Har du tänkt på det? Det fulländade är nästan alltid fulländat just för att det inte är perfekt. De här bilderna gör inte anspråk på att sitta inne med den enda sanningen. I stället fångar de en känsla. Fotografen är bara tjugofyra år och har inte haft en tanke på om hans verk ska hamna på inbjudan eller var den eller den bilden ska hänga. Men han har säkert hållit på lika länge med de här som du

har med dina. Jag skulle aldrig kunna göra en hel utställning med bara hans fotografier. Men jag vill ha med dem.”

Izabella bar vackra skor med remmar i orange. Inga studerade det intrikata hantverket för att ge rodnaden tid att lägga sig. Trots besvikelsen var hon genuint glad över att det var just dessa skor som prydde Izabellas fötter. Izabella var en god och klok kvinna. Hennes uppriktighet ändrade inte det. Men nu längtade hon efter Mårten. Hon skulle ringa honom så fort det här samtalet var över.

”Jag vill ha med dina fotografier också.” Izabella fick det att låta självklart. ”Många av mina besökare skulle inte komma hit om de inte visste att du var med på utställningen. Jag får fortfarande förfrågningar om dina båtbilder. De där gamla båtskeletten, som du kallade dem. Du hade kunnat sälja hur många som helst.”

Båtskeletten. Det var för några år sedan. Hon var nere på Marstrand efter en hektisk arbetsperiod. Mårten var på affärsresa och skulle ansluta till helgen. En morgon hade hon blivit erbjuden att följa med några grannar ut på havet. Hon tackade ja utan att tveka, glad över att få komma ut till de avlägsna öformationer där man ibland hittade vrakrester.

Hon plockade fram sin tjugo år gamla Canon som hon hade köpt bara några månader innan hon träffade Mårten första gången. De kunde fortfarande skämta om att det var skälet till att de hade förälskat sig i varandra, gift sig och fått barn. Mårten var också stolt innehavare av en Canon när de möttes. Bara det att han hade köpt ett teleobjektiv på 350 mm som ingen av dem hade kunnat använda, ointresserade som de var av fåglars beteende. Hon hade i stället valt en 18 mm vidvinkel som kunde fånga en slottsfasad eller en bred boulevard. Två extrema objektiv som de tillsammans hade kompletterat med de betydligt mer användbara 35 mm- och 150 mm-objektiven. Ett sådant sammanträffande måste betyda något, hade de sagt.

Hon tog med kameran och 35 mm-objektivet, gick ned till bryggan och blev upphämtad av en välskött träbåt. Havet låg stilla och ljuset var unikt. Det skulle vara yrkesfel att inte försöka fånga det.

Ute vid skären lade grannparet ut sina fisknät. Själv blev hon ilandsatt på en av öarna, vandrade längs med vattenbrynet, hittade flera förvridna träskelett och tog bild efter bild. Hon tänkte inte så mycket på vad hon gjorde utan fotograferade i en underlig blandning av glädje över dagen och sorg vid tanke på alla som hade förlorat livet till havs. Hur många de måste ha varit under årens lopp som hade kastats överbord, skrikande i panik eller tyst accepterande sitt öde i vågorna. Var det en skröna eller var det sant att många sjömän aldrig lärde sig att simma för att drunkningsdöden skulle komma så snabbt och skonsamt som möjligt? Hon visste inte. Men bilderna på de övergivna skeppsdelarna, det grå virket, ibland övervuxet med sjögräs eller snäckor, visade sig bli mer känslosamma än hon hade föreställt sig. Izabella sålde samtliga fotografier på en utställning några månader senare.

”Var de bättre än cirkusbilderna, tycker du?”

Izabella suckade lite. Hennes nyckelben sköt ut mer än vanligt under blustyget.

”Du behöver inte jämföra dig med någon. Allra minst med dig själv. Vad jag säger är att du är mer tillgänglig när du är lite spontan. Båtbilderna var sällsynt vackra. De hade ett slags ögonblickets oskyldighet över sig, om du förstår vad jag menar. Det märker folk. En del trodde nog att de kunde ha tagit dem själva, vilket förstås är rörande. Ändå ska man inte underskatta den känslan när människor ser konst. Dansare är ett annat exempel. Det ser så lätt ut att man tror att man kan klara det själv om man bara vill.”

Som Barbara på linan förmedlande en känsla av tyngdlöshet.

”Egentligen vill jag nog bara komma med ett råd. Hur vore det om du tog en kreativ paus några månader? För att samla inspiration eller göra ingenting. Ibland har jag känslan av att du aldrig kopplar av. Du arbetar förmodligen när du tar ett glas vin också.”

Förbannade Izabella. Som anade att hon ibland, när hon höjde glaset för att skåla, kunde tänka på vilken färg vinet hade och vilken film som bäst skulle kunna återge den. Som skulle instämma med kvinnan som hade masserat hennes axlar på en solig strand i Asien och mumlat att *your mind is always active*.

Hon reste sig. Var tvungen att prata med Mårten. Höra honom

säga att ingenting var så allvarligt som det verkade. Att det egentligen inte fanns någonting att oroa sig för så länge hon, han och Peter var friska. Att om allting gick åt fanders fick de väl sälja lägenheten och flytta till ett land där apelsinerna var billigare än här. Hon skulle hålla med honom och skratta. Allt skulle återfå sina rätta proportioner.

”Då lämnar jag bilderna hos dig. Du kan väl höra av dig och tala om hur det blev. Tack, Izabella. Du vet hur glad jag är över att ha dig.”

”Och jag är lika glad över att få arbeta med dig.” Izabella följde henne till dörren och gav henne en kram. Och Inga märkte återigen det hon inte ville märka. Izabella hade magrat.

Hon gick ut genom galleridörren och hörde hur Izabella stängde den. Solen stack i ögonen och hon skuggade ansiktet med handen och tänkte att det var en rebellisk höst som inte ville kapitulera inför kylan och mörkret. Kanske borde hon ha försökt fånga denna indiansommar i stället för att resa runt med en cirkus som hon tydligen inte hade lyckats fotografera så att bilderna berörde. Tydligen inte hade lyckats. Självkritiken hamrade parallellt med hjärtat och lämnade ingen plats för tanken att det faktiskt kunde ha varit Izabella som haft en dag då hon inte var mottaglig och att hennes åsikter inte nödvändigtvis stämde med andras.

Hon letade i väskan efter mobilen och slog numret till Mårten. Signalerna gick fram, men när hon efter ett tag hörde Mårtens röst kom den från telefonsvararen. Det var ovanligt, han brukade ju nästan alltid svara. Besviken blev hon stående i en gatukorsning och undrade vad hon skulle göra. Planerna på att arbeta verkade meningslösa. Hon skulle inte få någonting utträttat i dag som inte var genomsyrat av osäkerhet. Visserligen brukade hon aldrig låta det hindra henne från att göra nytta. Mejl skulle besvaras och fakturor skrivas. Ändå kändes tanken på ensamheten i arbetsrummet outhärdlig.

Hon vandrade lite planlöst nedför gatan. Det som Izabella hade sagt om hennes fotografier höll på att äta sig in i henne, även om hon visste att det inte hade varit meningen att såra. Det bästa kan behöva skavanker för att uppskattas, var det inte så? Ta en kreativ

paus på några månader. Hon som inte var bra på pauser om inte Mårten var med. Men var det inte det som hade tagit henne dit där hon befann sig i dag? Hon hade trots allt nått framgång som frilansande kvinnlig fotograf på en obeständig marknad.

Oengagerad tittade hon in i skyltfönstren. Ingenting fångade hennes intresse utom ett par skor, mer för färgens skull än för formens. Men tanken på att gå in i affären, vara trevlig mot expediten och be att få prova kändes inte lockande. I stället gick hon till bilen, slängde in kameraväskan i baksätet och körde hemåt.

Väl där ställde hon väskan på hallgolvet, hängde upp kappan och drog in den välbekanta doften. Hon satte på tevatten i köket, sträckte sig efter en apelsin och började skala den, trots att hon egentligen inte tyckte om att skala apelsiner. Saften rann mellan fingrarna och hon slickade av dem, kände blandningen av sött och besprutningsmedel från skalet när det ringde på dörren.

Hon tittade på klockan. Det kunde inte vara Mårten, om han inte ville överraska henne. Ett paket, möjligen. Någon försändelse som hade med arbetet att göra. Hon kastade en blick i hallspegeln. Blont hår, axellångt. Bruna ögon, mörka fransar och bryn. Överläpp som likt en ankas näbb strävade utåt och uppåt. Hennes egen tolkning, förstås. Andra hade pratat om pussmun.

Mannen som stod utanför dörren var klädd i en rock som var tillräckligt öppen för att hon skulle lägga märke till kragen i halsen. Ögonen var medkännande när han sträckte fram handen och presenterade sig med ett namn som hon inte skulle komma ihåg förrän långt senare. Vänligt talade han om att han var präst i den lokala församlingen och undrade om han kunde få komma in. I hallen hängde han av sig sin rock bredvid hennes kappa och följde henne in i vardagsrummet. Det enda hon tänkte på var att apelsinsaften måste ha frusit till is kring handlederna. Frågan om vad som hänt hade fastnat någonstans på vägen ut.

Efteråt skulle hon bara minnas sönderbrutna delar av samtalet och hur ord och fraser började snurra runt i huvudet. Promenad. Sjönk ihop. Ambulans. Någon som ringde.

Den sista meningen brännmärkte henne.

”Jag är ledsen att behöva tala om för dig att din man är död.”

KAPITEL TVÅ

2007

Båtarna som slet i sina förtöjningar. Färjan som tog henne mot ön. Snickarglädje, regn och en illusion av övergiven sagostad. Hon själv, som försökte rulla den tunga resväskan och parera med kassarna i andra handen. Idiotiskt med klackar på kullerstenarna och vid Grand Hotell fastnade väskans hjul i gruset. Svett under armarna, piskande markiser, backe upp och backe ned. Stängda sommaraffärer, stängda restauranger. Men havet var sig likt.

Ett bageri på vägen hade haft öppet och hon hade stannat och köpt färskt bröd och hallonbakelser. Lite tidigare under resan hade hon handlat mjölk, smör, toalettpapper och diskmedel. Kaffe och te hade hon tagit med sig hemifrån. Men längre än så hade hon inte kunnat tänka. Inte kunnat planera för mer än hur hon skulle klara denna dag. Och nästa. För att inte tala om nätterna.

Huset var kanske inte mindre än för några år sedan, men det såg ensammare ut. Färgen hade flagnat på sina håll, den lilla trädgården var vildvuxen och det växte gräs mellan stenplattorna. Bara inte kajorna hade byggt bo i skorstenen. En brasa vore fantastiskt.

Hon lämnade bagaget på gatan och gick in genom grinden. Med grannhusen som stumma vittnen vandrade hon runt i trädgården och iakttog huset från alla sidor. Blundade och försökte ta in minnena. Huset gult med vita knutar, glänsande och nymålat. Alla dörrar och fönster öppna, sommarvärme och doft av kokta rödbetor. Hon själv sittande på huk bland stenarna nere vid havet tillsammans med grannflickan. "Nu har jag hittat en krabba. Och jag har hittat en krabba. Och jag har hittat en krabba *till*."

Människor. Pappa och mamma. Farfar. Kusiner. Släkt i all oändlighet. En kakofoni av ljud och röster. Madrasser som släpades fram, utdragssoffor som blev till extrasängar, någon fick ligga i boden om det knep. Fest på söndagarna. "Nu går vi på restaurang allihop och jag bjuder." Farbror Ivar förstås. Det ständiga gnab-

bandet mellan pappa och farbror Ivar om hur många kakor man fick ta till kaffet när det bjöds fritt på restaurangen. Farfar som brukade leta upp mamma och fråga varför hon isolerade sig på vindsrummet och läste i stället för att vara tillsammans med de andra. Solveig, pappas kusin, som försökte förklara att man på det här stället måste vara i ständig rörelse. "Man måste se ut som om man sysslar med något, alltid, hela tiden, även om man inte gör det."

Gräl ibland. Höjda röster. Kärleksmöten, sanktionerade av giftermål men ändå smygande på grund av trångboddheten. "Ursäkta, men var står kaffet? Stäng dörren, för helvete!" Och skratt. Under somrar som aldrig tog slut.

Hon frös och slog armarna om sig själv. Det var fortfarande varmt för att vara i november men det hindrade inte att det fanns en uppgivenhet i luften. Mörkret var där och skulle krypa närmare för varje kväll. Här nere skulle det märkas ännu mer.

En utsträckt hand. En låda med ägodelar. En vigselring. Med hennes namn i.

Inte tänka på det. Inte nu. Sedan.

Hon gick fram mot ytterdörren och såg klockan som satt uppe i hörnet. Bronsfärgen var nästan försvunnen, men när hon drog i snöret klingade den försiktigt, som till en flera år försenad middag. Hon släppte snöret, satte nyckeln i låset och fick bända ett bra tag. Dörren gick upp med ett gnisslande och hon kunde gå in.

En doft av unket sommarhus slog emot henne men också något annat. Värme. Niklas hade alltså lyckats komma in med sin gamla nyckel och satt på elementen. Utan att ta av sig skorna gick hon in i huset. Det kändes som att stiga in i ett dockskåp hon hade lekt med som barn, och kanske var det en bättre bild av hennes liv än hon ville medge. Hon hade levt i ett dockskåp i flera år utan att vara medveten om den stora hand som lekte med föremålen.

Köket med plats för matbord och många munnar. Spetsgardiner för fönstren. En blommig vas. Öppna skåp och efterrättstallrikar med guldkant. Sovrummet med ljust gula väggar. Bibelcitat och en ängel i ram på väggen. Två sängar, prydda av vita överkast.

I badrummet vred hon på kranen och tog ett steg bakåt när

vattnet sprutade ut med en väsning. Niklas hade tydligen satt på det också. Han hade lovat att göra vad han kunde när hon ringde honom, men hade förvarnat om att han inte var säker på hur allt fungerade. Hon hade bett honom försöka och inom sig litat på att han skulle lyckas. Det var ändå hans pappa Harald som hade stått för tillsynen och moderniseringarna en gång i tiden, och han levde fortfarande och var klar i tanken även om synen var grumlig. Harald skulle komma ihåg det han inte kunde se och lotsa sonen rätt. Så som en pappa kan lotsa rätt.

Vardagsrummet. Soffa vid väggen, öppen spis, hylla med böcker och gamla tidningar. Bibeln. Silverljusstaken. Verandan med fönster mot naturen. Fliken av hav. Minnet av bara fötter i gräset, nedför stenarna, bort mot klipporna och vattnet.

Hon vände sig om. Tittade på den öppna spisen och korgen bredvid, fylld med gamla vedklabbar. Sedan sjönk hon ned på knä, oförmögen att ta ett steg till.

Ibland tappade hon greppet om tiden, men visste förstås att det var ganska precis två år sedan hon hade släppt in en vänlig präst vars ord hade förändrat hennes liv. När han gick hade hon satt sig ned och ringt de samtal hon måste ringa. Till sjukhuset, för att få bekräftelse. Till Peter. Till Mårtens föräldrar. Till mamma Louise. Till sjukhuset än en gång. Till några släktingar. Mårten har dött i en hjärtinfarkt.

Några timmar senare, när en väninna spontant kommit på besök, hade hon fallit ihop. Gråtit, skriket och ylat, druckit te och ätit skorpor. Sovit och vaknat, sovit och vaknat och hela tiden känt det som om en liten varelse med djungelkniv gick omkring i hennes inre och skar sönder henne. Kvar var till sist bara en grynig massa innanför huden, en massa som vägrade förstå.

Resan till sjukhuset i en stad hon aldrig hade besökt förr, tysta mil tillsammans med Peter. Mötet med Mårtens föräldrar. Mårten, vit och kall i sängen. Fridfull, nästan med ett leende på läpparna och med händerna på magen. Broderat örngott, tänd lykta, bibel och psalmbok på nattduksbordet. Blommor på täcket. Professionellt kärleksfull personal. Nästan som med pappa. Bara det att hon då hade fått vara med. Hunnit säga adjö och hålla handen

innan pappa försvann. Mårten var borta utan avsked.

Hon hade närmat sig sängen. Sedan hade hon blivit stående på halva vägen och tänkt att hon hade tappat sin plånbok. Hon hade rotat runt i väskan och tittat sig omkring på golvet, som om den skulle ha hoppat ur av sig själv. Inte förrän hon kände lädret mellan fingrarna kunde hon gå fram till sängen och sätta sig på en av stolarna. Redan då hade hon undrat över sin reaktion. Det spelade ju ingen roll var hennes plånbok var.

De andra hade stämt upp en psalm, ”Blott en dag, ett ögonblick i sänder”, och hon hade försökt sjunga med men inte kunnat. Sedan hade Mårtens mamma tagit sin tillflykt till bestyren och börjat tala med sjukhuspersonalen medan hon själv hade letat efter Mårtens själ utan att hitta den någonstans, inte hos honom, inte hos henne själv, inte flygande fritt i rummet. När de andra var redo att gå ville hon egentligen stanna, men när de erbjöd sig att hämta henne senare kunde hon inte förmå sig att sitta kvar. Hon var rädd för sorgen och vad den skulle göra med henne i ensamheten. Paradoxalt nog var hon också rädd för att den vite Mårten skulle sätta sig upp i sängen och börja prata med henne. Kanske ge henne blommorna.

Mårten. Hår i samma färg som danskt smör och generös i hela sitt väsen. Obekymrad när det gällde rynkor och andras åsikter. *Det här är vad jag har att erbjuda och alltihop är ditt.*

Hon frös fortfarande men tvingade sig upp på benen och gick fram till soffan, där hon drog till sig en filt. Illamåendet kom oväntat och vittnade om att hon hade glömt att fylla på näring igen. Mat. Med Mårten hade hon njutit av måltiderna och gärna bidragit till att de skulle vara något utöver det vanliga. Hon hade ansträngt sig för att sköta inte bara sitt arbete utan också sitt äktenskap. Omsorgen om Mårten hade varit lika självklar som omsorgen om kamerorna. Nu var det bara kamerorna kvar.

Nej, inte riktigt. Tänk på att du har Peter. Det var vad några av vännerna hade sagt till henne. En del hade också sagt att hon hade fått vara lycklig, till skillnad från så många andra. Samt att hon var ung. Hon skulle kunna träffa någon igen. Ord. Men visst. Hon hade Peter. Skulle förmodligen inte vara där hon var i dag

om hon inte hade haft honom. Underbara, medkännande, plötsligt starka och alldeles för vuxna Peter. Tjugo år när det hände, tjugotvå år nu. Läkarstudier i Umeå. "Jag vill göra nytta." Som ständigt hade förklarat för henne att han klarade sig. "Huvudsaken är att du klarar dig, mamma."

Två år sedan. Två år, då hon gradvis lyckats ta sig ur sängen, upp på golvet, genom dörren och ut till livet, men med djupare veck kring munnen. Utblommad skönhet? Vad spelade det för roll? Ett gott äktenskap i mer än tjugo år. Vad hade hon tänkt då, medan det pågick? Att man måste behandla väl för att behandlas väl. Och att det önskade då kan vara för evigt. Trots att ingenting varar för evigt.

Ljudet fick henne att resa sig upp. Det hade mörknat, och väskan och kassarna stod kvar framför huset. Hon tände lampan innan hon gick mot ytterdörren. Gestalten i dörröppningen överraskade henne så mycket att hon skrek till.

"Oj! Förlåt om jag skrämde dig. Det är bara jag. Niklas."

Hon kisade och kunde i det svaga ljuset identifiera mannen framför sig. Naturligtvis var det Niklas. Nu sträckte han ut armarna mot henne.

"Hallå, Inga. Välkommen hit. Till Marstrand."

Hon lät sig kramas i några få ögonblick och drog in tröjans doft av tvättmedel och kaffe. I en ovidkommande fundering undrade hon om Niklas fortfarande ägnade sin fiol de timmar av uppmärksamhet som han hade gjort under hela sin uppväxt. Trots att han aldrig blev yrkesmusiker. Niklas hade varit en i "gänget". Hon kunde se dem framför sig, pojkar och flickor på havet och i trollskogen, ungdomar i föräldrafridlysta sommarrum. Niklas var den som inte framhävde sig själv men som sprang snabbare än de andra, lagade ens hårtork om den gick sönder eller skjutsade till tåget. De hade kysst varandra någon gång, lätt berusade efter en fest. Hur många år hade gått sedan de umgicks varenda sommar? Runt tjugofem, hon hade ju varit på Marstrand varenda sommar tills hon var några år över tjugo och alltid kommit tillbaka, om än med några års mellanrum.

När hade de senast setts? Förmodligen på begravningen. Pratats

vid? Kanske en gång i månaden efter det. Niklas hade varit en av dem som ringt. Inte ofta, men då och då och inte bara under de första veckorna.

Niklas log.

"Du är dig lik. Jag fick fart på vatten och värme som du ser. Farsan kom ihåg precis hur man gjorde, så det var bara att följa instruktionerna. Till och med arbetshandskarna låg där han sa att de skulle ligga. Men jag ville titta förbi och höra om du behöver något."

"Hur är det med Harald?"

"Inte så illa. Han ser ju nästan ingenting, men han har ett bra humör. Klagar faktiskt aldrig. Det är inte så mycket han kan göra. Han lyssnar på radio. Och han kan fortfarande ta små promenader på ställen där han känner igen sig."

Utanför fönstret var mörkret kompakt. Niklas följde hennes blick.

"Väskan står där ute. Och några påsar, såg jag. Vill du ha hjälp att bära in något?"

"Jag har inte med mig så mycket. Men om du kan ..."

Inte för sitt liv tänkte hon erkänna att hon var rädd för att gå ut och släpa upp hela packningen själv. Hon som aldrig varit mörkrädd och alltid hade njutit av att vara uppe på natten och beundra en himmel långt utanför städerna, där stjärnorna var tydligare än på någon annan plats. En sommar hade hon trott att de var mycket större på landet än i staden. Tills de upptäckte i skolan att hon hade nedsatt syn och hon förstod att det var därför som himlakropparna hade flutit ut i konturerna. Med vämjeliga glasögon hade de återfått sina rätta proportioner. Numera bar hon kontaktlinser.

Niklas var redan på väg ut genom dörren. Han kom tillbaka och ställde väskorna i sovrummet och kassarna i köket.

"Har du ätit middag?"

"Jag fick i mig lite lunch på vägen."

Det var en lögn, förstås. Hon hade bara ätit några äpplen och druckit en kopp te vid en parkeringsplats.

"Lunch, sa du? Det måste ha varit för flera timmar sedan. Jag

anade det, så jag tog med mig köttfärs och potatis. Om du vill packa upp och tvätta av dig eller något så kan jag fixa mat och tända en brasa. Jag har kollat att skorstenspipan är ren.”

”Har du tid med det, då?”

Hon ville inte fråga närmare än så. Niklas hade haft flera relationer. Alla hade varat i fyra fem år och alla hade varit med vackra och intelligenta kvinnor. Varför tog det alltid slut? De hade pratat om det en gång. Niklas hade sagt att det inte vore någon katastrof om han slutade som ungarl. Han kunde se sig själv som en ”farbror Niklas”, hade han sagt. En lite udda figur, i vars närhet barn hyssjades ned när de oskyldigt frågade varför farbror Niklas inte hade någon egen familj.

”Anita är i Göteborg och är ute med några vänner. Hon blir kvar över natten.”

Niklas svarade med ryggen vänd mot henne och hon grävde inte vidare. Men för tillfället var det alltså en Anita som bodde med Niklas i det stora, vackra huset i viken på fastlandet. Och Niklas tänkte laga middag.

Dessa omständigheter gav strimmor av kraft som räckte till att ta ett snabbt tag med husets gamla dammsugare och torka av det värsta i sovrummet. Trasan hade Niklas haft med sig, med samma självklarhet som han hade tagit med sig rengöringsmedel och en flaska vin. Hon hittade lakan i linneskåpet och drog fram dem hon mindes bäst från när hon var liten. Utslagna rosor på den ena sidan, knoppar på den andra. Färgerna var urblekta men bomullen av en kvalitet som skulle vara svår att hitta i dag. Underlakanet var broderat med spets, liksom örngottet, med ett R på mitten. De doftade lavendel och förvånansvärt rent.

Hon bäddade, hängde upp några blusar och hittade pappas gamla bruna kofta i garderoben. Den som hon alltid hade älskat eftersom hon visste att han var redo för deras trivsamma kvällsamvaro när han tog den på sig. Faktiskt hade hon glömt att det var här den hängde, men nu satte hon på sig den och kavlade upp de för långa ärmarna. Sedan sköljde hon ansiktet med iskallt vatten.

Niklas hade under tiden fått fart på vedspisen och när hon kom

ut till honom i köket stod han och rörde ihop en sås. Den såg ut att smaka bra, och hon tänkte att Gud kunde vara god när det passade. Vad var det prästen hade sagt när hon frågade honom varför en allsmäktig Gud inte hade kunnat låta Mårten leva? Något om att tron på Guds allsmäktighet byggde på en felöversättning. "Gud är inte allsmäktig", hade han sagt. "Men väldig." Och detta var enda skälet till att hon fortfarande hade kvar en skärva gudstro.

De bar in tallrikarna i vardagsrummet och värmen som spred sig från brasan fick dem att sätta sig på golvet. Hon berättade om några utställningar och var överraskad över att Niklas hade följt hennes arbete under åren. Själv fick hon skuldmedvetet medge att hon inte visste om att Niklas fått ett designpris för en av sina stolar. Men han försäkrade att de egna möblerna bara var en bissyssla. Byggfirman tog nästan all tid och uppdragen var fler än han egentligen orkade med. Anita hade varit en av hans kunder, vilket resulterat i att hon sålt sin lägenhet och flyttat in till honom i stället. Hon var högstadielärare i biologi och kemi.

Inte förrän tallrikarna var nästan tomma bröt Niklas den tystnad som uppstått när en fråga om Mårten inte hade besvarats.

"Du har alltså tänkt bo här ett tag."

Det var ett påstående. Hon försökte komma ihåg vad hon hade sagt när hon hade ringt till honom. Ja, hon skulle komma ned till Västkusten och bo i huset på Marstrand. Hon skulle vara där i några veckor, kanske längre. Hon behövde arbetsro och hon behövde vila på grund av en del saker. Ja, Peter var kvar i Umeå. Och nej, hon behövde inte anpassa sina tider till någon annan heller.

Hon drog i en tråd i koftärmen och hann inte komma på något lämpligt svar innan Niklas fortsatte.

"Det är ett tag sedan någon av er bodde i huset. Förra sommaren var det nog bara Ivars barnbarn som var här och härjade lite grann. Och så kom Solveig och försökte ordna med trädgården. Men det har förfallit, tyvärr. Alltihop. Havet sliter ju på yttervägarna och i höst har stormarna varit ganska häftiga."

"Det är väl ingen av oss som riktigt har tagit ansvar. Jag har nog inte varit här sedan Mårten och jag sov över innan vi skulle vidare

någonstans för några år sedan. Jag borde ha gjort mer, jag vet.”

Niklas petade in en vedklabbe. Elden tog sig omedelbart och nya lågor flammade upp.

”Vem är det egentligen som äger huset?”

”Det är väl jag som har huvudansvaret tillsammans med farbror Ivar. Fast jag betvivlar att han någonsin tänker på det. Är man nitio år prioriterar man nog andra saker. Jag och mina kusiner borde bestämma oss för vad som ska hända. Men inte nu. Nu tänker jag bara vara här ett tag.”

Bara vara. Vad nu det betydde.

”Ska jag sätta på te?” Niklas reste sig upp.

”Gärna. Det finns hallonbakelser i en påse på diskbänken.”

Han kom tillbaka efter några minuter med två koppar och bakelserna balanserande ovanpå.

”Du är lika galen i hallon som din farmor. Pappa har berättat att hon älskade hallon.”

”Det har jag också hört. Att din pappa visste det.”

Hallonminnen. Som när hon trädde upp dem på strå. Mosade dem i yoghurten. Eller när Mårten överraskade henne med en oväntad liter.

Mårten.

”Får jag fråga hur du mår eller vill du inte prata om det?” Niklas röst var saklig och hon började snurra en hårttest runt fingret och gjorde en knut. Om hon ville prata? Det berodde på vem som frågade. Om personen lyssnade och kom med goda råd eller bara ojade sig. Eller om hon själv orkade sätta ord på något som inte gick att beskriva.

”Jag trodde att vårt äktenskap skulle överleva allt. Jag bara förutsatte att Mårten och jag skulle bli gamla tillsammans. Jag trodde på något underligt sätt att det jag hade var självklart. Nu är Mårten död och jag kan inte göra någonting för att få honom tillbaka. Jag kan gå till minneslunden och sticka ned en blomma i jorden och hoppas att han hör mig när jag talar med honom. Men jag kan inte vara säker.”

Förutom den dagen, då plötsligt regn och lika plötslig värme fick varenda blomma i hela lunden att öppna sig mot himlen. Kron-

blad i rött, vattendroppar likt tappade pärlor på bladen, doft av grönt. Mårtens röst från överallt och ingenstans, inom henne.

Du måste släppa mig och leva vidare, Inga.

”Jag försökte fortsätta leva mitt liv utan att förändra det. Jag bodde kvar i vår lägenhet. Sparade en del av Mårtens kläder. Ibland öppnade jag dörren och stack in näsan i någon av hans skjortor, men för det mesta höll jag skåpen stängda. Bokstavli- gen. Jag träffade våra gamla vänner. Arbetade. Mer än någonsin. Tackade ja till allt. Reste, fotograferade till utställningar, böcker ... vad som helst. Alla var rörande vänliga mot mig. Jag fick mycket beröm och uppskattning. Inte minst för att jag hade ’tagit det så bra’. Någon tyckte att jag verkade vara i fin form. Kanske för att jag var utomhus så mycket. Att sitta hemma och vara stilla var omöjligt. Då kom tankarna, och när de kom slängde jag på mig träningskläderna. Sprang och gick i flera timmar.”

Hon tystnade. Elden brann lugnt och stadigt. Virket knastrade till ibland och gav ifrån sig en svag doft av rök.

”Jag fick dessutom mycket hjälp av en manlig kollega. Både med jobbet och privat. Han var ... han fanns där och vi har arbetat tillsammans förr. Bra vän med Mårten också. Vi båda gjorde en ganska uppmärksam utställning på temat livsglädje för några veckor sedan. Låter lite underligt kanske, med tanke på hur jag har mått. Men jag trodde att det skulle hjälpa mig. Min kollega är skicklig i allt han gör, och nu hade han fotograferat örnar. Fråga mig inte hur han lyckades komma så nära. Han ville dokumentera hur örnar lär sig flyga. Hur föräldrarna puttar ut ungarna som faller i panik, hur de flyger efter barnen och brer ut sina vingar och fångar upp dem och tar dem tillbaka till boet bara för att puffa ut dem än en gång, tills de små är tvungna att ...”

Rösten bar inte riktigt längre.

”Bilderna var så vackra. Jag kände något som liknade lugn den eftermiddagen. Vi hade vernissage och det var fullt med folk som talade om hur imponerade de var. Själv hade jag fotograferat några av Mårtens byggnader för att jag ville ... ja, annat också. Så kom det fram en kvinna jag känner lite grann. Vi umgicks för många år sedan, men hon gjorde mig alltid lite osäker. Tidningsfotograf, och

skådespelerska vid sidan om. I alla fall stod hon bara där. Tittade menande på mig och min kollega och sa, ganska högt: "Det gick tydligen snabbt att glömma Mårten."

Hon började skaka, som alltid när hon tänkte tillbaka på det som hade hänt. Den oväntade attacken. De ord som prickat så infernaliskt rätt i sitt syfte att såra.

Niklas vände sig överraskad mot henne.

"Sa hon så?"

"Ja. Precis så sa hon. Jag vet att jag inte borde ha brytt mig om det utan tagit det för vad det var. Avundsjuka, kanske. Ett uttryck för hennes eget missnöje som inte hade ett dugg med mig att göra. Jag borde ha orkat tycka synd om henne och vara förstående. Jag vill tro att hon inte begrep hur dålig jag har känt mig. Men jag hade inte den kraften. I stället var det som om hon hade stuckit en kniv rakt in i ett sår som bara blivit mer och mer infekterat. Det är så svårt att förklara hur en dum kommentar kan sätta igång något så stort, jag förstår det inte ens själv, men så var det. Jag ställde mitt glas på ett bord, öppnade dörren och gick ut. Försökte hitta min bil men hade glömt bort var den stod. Jag irrade runt och måste ha sett fullständigt vilsen ut. Sedan blev jag påkörd. En lätt smäll, men ändå. Jag vaknade upp på sjukhuset med några skrämmor och kom ut därifrån med ett recept på antidepressiv medicin i handen. Det kändes som om jag hade tappat fotfästet för alltid. Två år för sent."

Niklas såg på henne och hon ångrade i samma sekund att hon hade sagt något. Hon skulle aldrig orka förklara i kväll. Aldrig orka berätta om de senaste årens ohyggliga sorg, rädsla och ilska som nu flutit upp till ytan trots att hon hade försökt trycka ned alla känslor. För en kort stund framför brasan hade hon lyckats döva skräcken. Hon ville vila i detta. Inte tänka på Mårten i sjukhusängen eller på vardagsminnen, som när Peter, Mårten och hon hade suttit vid köksbordet och ätit frukost och läst tidningen. Eller när hon och Mårten klädde granen tillsammans. Jultomtarna i trä. Två stycken, tomtemor och tomtefar.

"Fick du inte mer än en förbannad medicin?"

"Kan vi ta det en annan gång? Jag känner mig trött. Tack för att

du kom hit, men jag tror att jag måste gå och lägga mig.”

Niklas lade armen om henne och kramade om henne försiktigt innan han reste sig. Hans kropp kändes varm medan hennes hade stelnat.

”Jag sitter hemma och arbetar i morgon. Du får gärna komma över och äta middag hos oss då. Eller någon annan dag. Och ring om det är något. Man vet aldrig om några av fästningens spöken får för sig att komma förbi när huset äntligen är bebott.” Han avbröt sig själv. ”Förlåt. Här är lugnt, det vet du. Men det blir mörkt på kvällarna, så tveka inte. Vi har ett gästrum också. Det kan ju hända att vattnet krånglar.”

Hon kunde inte låta bli att le mot honom. Det var så välment och samtidigt så orealistiskt. Att hon skulle ringa och be att få sova hos Niklas och hans flickvän.

”Vem av oss var det som var mest mörkrädd när vi var små? Var det inte du, kanske? Som var hysterisk när vi blev inlåsta i boden?”

Niklas skakade på huvudet på ett sätt som hon kände igen.

”Spelar du fortfarande, förresten?”

”Inte så ofta. Ett tag spelade jag så mycket att jag nästan var rädd för att spela bort mig själv. Nu ...”

”Du brukade säga att fiolen skulle vara som en del av din kropp. En förlängning av din arm. Att du därför aldrig kunde vara längre bort från den än tio meter.”

Niklas svarade inte utan gick mot dörren. Där vände han sig om.

”Jag har mobilen på nattduksbordet. Tack för bakelsen.”

Dörren slog igen. Han var borta.

Tystnaden och ensamheten var brutal. Nattens ljud, nyss en lugnande bakgrund till en god måltid och ett samtal, nu en makt-demonstration. Vinden tog sig in genom springorna i väggen och kylskåpet gav ifrån sig ett stilla hummande. Trägolvet knarrade under hennes fötter och i köket såg hon några mörka riskorn i ett hörn, vilket tydde på att huset haft och kanske fortfarande hade oinbjudna gäster.

För många år sedan hade Märten åkt ned hit en vår. Han hade

städat i köket och fått syn på en mus som kilade förbi och gömde sig i hörnet bakom en pall och under några tidningar. Mårten hade försiktigt lyft undan allting tills hörnet var nästan tomt. Till sist hade han blottat musen. Men innan han hade hunnit göra något hade musen hoppat rakt upp i luften, snurrat runt ett halvt varv och fallit ned död.

Han måste ha fått en hjärtattack bara av att se mig.

Mårten hade skrattat i luren. De hade båda skrattat. Utan att ana vad de skrattade åt. Ett hjärta som tog slut.

Hon gick in till brasan igen och sjönk ihop framför glöden, oförmögen att tänka fler sammanhängande tankar. När det svarta hade tagit över gick hon till ytterdörren och låste den. Disken fick hon ta i morgon. Niklas hade ändå ordnat med det mesta. Det var snällt av honom att titta över. Med färjan eller den egna båten, hon hade glömt att fråga.

Hon gick in i badrummet och borstade tänderna. Sedan vidare till sovrummet, där hon klädde av sig och kröp ned i sängen med pappas kofta som en extra filt ovanpå täcket. Inte förrän då hörde hon bankandet. En dörr slog någonstans, men hon kände efter ett tag något annat. Husets hjärta hade börjat slå. Ironiskt, men precis så. Huset hade bidat sin tid och återuppstått.

Inte ens ett hus lämnas någonsin i fred av sitt förflutna.